

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (viies koda laiendatud koosseisus)

5. juuni 2024*

Avalik teenistus – Ametnikud – Töötasu – Peretoetused – Ülalpeetava lapse toetus –
Õppetoetus – Teatud toetuste maksmise lõpetamise otsused – Määramise tingimused –
Mõiste „hariduse omandamise lõpetamine“ – Võrdne kohtlemine – Hea halduse põhimõte –
Alusetult saadu tagastamine – Personalieeskirjade artikli 85 esimene lõik – Vastutus

Kohtuasjas T-123/23,

VA, esindaja: advokaat N. de Montigny,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: T. Bohr ja M. Brauhoff,

kostja,

ÜLDKOHUS (viies koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president S. Papasavvas, kohtunikud J. Svaningsen, J. Laitenberger, J. Martín y
Pérez de Nanclares ja M. Stancu (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik L. Ramette,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

arvestades 23. jaanuari 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Hageja VA palub ELTL artikli 270 alusel esitatud hagi esiteks tühistada Euroopa Komisjoni individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ameti (edaspidi „PMO“) 11. mai 2022. aasta otsused, millega lõppes alates 1. juulist 2021 tema õigus saada ülalpeetava lapse toetust ja õppetootust ning õigus ülalpeetava lapse toetusega seotud maksuvähendusele, ning 13. juuni

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

2022. aasta otsus, millega teatati nende rahaliste õiguste tagasinõudmisest Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade (edaspidi „personalieeskirjad“) artikli 85 alusel, ning teiseks hüvitada talle sellega tekitatud kahju.

I. Vaidluse taust

- 2 Hageja on Euroopa Liidu Nõukogu peasekretariaadi ametnik.
- 3 Tema tütar omandas ülikooliharidust ühes Belgia ülikoolis. 18. juunil 2021 sooritas ta oma õppetsükli viimase eksami, 2. juulil 2021 sai ta teada, et ta sooritas eksamid edukalt ja 27. augustil 2021 sai ta lõputunnistuse. Ülikooli õppeaasta lõppes 13. septembril 2021.
- 4 Kuni 2021. aasta septembrini sai hageja oma tütre eest personalieeskirjade VII lisa artiklites 2 ja 3 ette nähtud ülalpeetava lapse toetust ja õppetoetust ning talle kohaldati ülalpeetava lapse toetusega seotud maksuvähendust, mis on ette nähtud nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrusega (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 260/68, millega kehtestatakse Euroopa ühendustele makstavate maksude kohaldamise tingimused ja kord (EÜT 1968, L 56, lk 8; ELT eriväljaanne 01/01, lk 33) (edaspidi koos „asjaomased rahalised õigused“).
- 5 Hageja tegi 16. septembril 2021 IT-rakendusse Sysper 2 avalduse oma tütre hariduse omandamise lõpetamise kohta, märkides, et tütre viimane eksam toimus 18. juunil 2021.
- 6 Vastavalt nõukogu 13. mai 2019. aasta otsuse (EL) 2019/792, millega usaldatakse teatavad ametisse nimetavale asutusele või ametiisikule ja teenistuslepingute sõlmimiseks volitatud asutusele või ametiisikule antud volitused Euroopa Komisjonile (individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ametile (PMO)) (ELT 2019, L 129, lk 3), vastutab PMO nõukogu peasekretariaadi töötajate puhul individuaalsete rahaliste õiguste, sealhulgas asjaomaste rahaliste õiguste haldamise ja maksmise eest.
- 7 PMO teatas 24. septembril 2021 hagejale, et võttes arvesse tema 16. septembri 2021. aasta avaldust, lõppevad asjaomased rahalised õigused tagasiulatuvalt alates 1. juulist 2021 (edaspidi „24. septembri 2021. aasta otsus“). Nimetatud otsuses oli ka täpsustatud, et kõik alusetult makstud summad nõutakse tagasi personalieeskirjade artikli 85 alusel ning talle saadetakse eraldi teade alates 1. juulist 2021 alusetult makstud summade tagasinõudmise korra kohta. 24. septembri 2021. aasta otsus sisaldas 2021. aasta oktoobri töötasu teatiselt 2619,66 euro kinnipidamist, mis vastas asjaomaste rahaliste õiguste summale ajavahemikul 2021. aasta juulist kuni septembrini (edaspidi „vaidlusalune ajavahemik“).
- 8 Hageja esitas 3. jaanuaril 2022 personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 alusel selle töötasu teatise peale kaebuse (edaspidi „esimene kaebus“).
- 9 Ametisse nimetav asutus tühistas 5. mai 2022. aasta otsusega 24. septembri 2021. aasta otsuse ja sellele järgnenud tagasinõudmise, mis sisaldus 2021. aasta oktoobri töötasu teatises, ning saatis hageja toimiku tagasi pädevale talitusele juhtumi uuesti läbivaatamiseks põhjendusega, et hagejat ei kuulatud enne viimati nimetatud otsuse vastuvõtmist ära.
- 10 5. mai 2022. aasta otsuse tulemusel tegi PMO hagejale 3500 euro suuruse rahalise ettemakse. Kõnealune summa vastab asjaomaste rahaliste õiguste neljale kuumaksele.

- 11 PMO jättis 11. mai 2022. aasta otsusega muutmata asjaomaste rahaliste õiguste lõppemise tagasiulatuvalt alates 1. juulist 2021 (edaspidi „esimene vaidlustatud otsus“), teatades samas hagejale, et need õigused võidakse uuesti läbi vaadata, kui hageja on võimeline esitama ametliku tõendi selle kohta, et tema tütre „viimane eksam, diplomitöö esitamine ja/või kaitsmine“ toimus pärast 2021. aasta juunit, ning et ta võib esitada oma seisukohad 15 päeva jooksul alates selle otsuse kättesaamisest. Lisaks teatas PMO hagejale, et kõik alusetult saadud summad nõutakse personalieeskirjade artikli 85 alusel tagasi ning et talle saadetakse eraldi teade alates 1. juulist 2021 alusetult saadud rahaliste õiguste tagasinõudmise korra kohta.
- 12 Hageja sai 13. juunil 2022 personalieeskirjade artikli 85 kohase teate tagasinõudmise kohta (edaspidi „teine vaidlustatud otsus“). Otsuses oli märgitud, et hageja võlgnetav kogusumma on 3500 eurot, mis nõutakse tagasi kolme kuumaksena alates 2022. aasta augustist ning oma kommentaaride esitamiseks on hagejal alates otsuse kättesaamisest aega 15 päeva.
- 13 Pärast seda otsust vahetasid hageja, tema nõustaja ja PMO e-kirju, mille eesmärk oli selgitada esimese ja teise vaidlustatud otsuse (edaspidi koos „vaidlustatud otsused“) sisu.
- 14 Täpsemalt teatas PMO 22. juuni 2022. aasta e-kirjas hagejale, et kuna tema tütar sooritas eksamid edukalt 2021. aasta juunis esimesel eksamisessioonil, ei ole tal alates 2021. aasta juulist enam õigust saada asjaomaseid rahalisi õigusi. Ta rõhutas lisaks, et hageja ei ole esitanud muid dokumente, mis tõendaksid, et tema tütar jätkas ülikooliõpinguid pärast 30. juunit 2021. Mis puudutab 3500 euro suuruse summa tagasinõudmist, siis täpsustas PMO muu hulgas, et hageja sai asjaomaste rahaliste õiguste eest ekslikult neli kuumakset kolme kuumakse asemel (vt eespool punkt 10).
- 15 Hageja esitas 9. augustil 2022 personalieeskirjade artikli 90 lõike 2 alusel vaidlustatud otsuste peale kaebuse (edaspidi „teine kaebus“), nõudes ka esimese kaebusega seoses tekkinud advokaaditasu hüvitamist.
- 16 Teine kaebus jäeti ametisse nimetava asutuse 9. detsembri 2022. aasta otsusega rahuldamata.

II. Poolte nõuded

- 17 Hageja palub Üldkohtul sisuliselt:
 - tühistada vaidlustatud otsused;
 - mõista komisjonilt välja hüvitis 2441,84 eurot;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 18 Kohtuistungil täpsustas hageja, et ta palub teise vaidlustatud otsuse tühistada mitte 3500 euro suuruse summa ulatuses, vaid üksnes 2619,66 euro suuruse summa ulatuses, mis vastab asjaomaste rahaliste nõuete summale, ning see täpsustus kanti kohtuistungi protokollis.
- 19 Komisjon palub Üldkohtul:
 - jätta hagi põhjendamatus tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

III. Õiguslik käsitlus

A. Tühistamisnõuded

20 Hageja esitab oma tühistamisnõuete põhjendamiseks viis väidet, millest esimesed kolm on suunatud esimese vaidlustatud otsuse peale ja ülejäänud kaks teise vaidlustatud otsuse peale.

1. Väited, mis on esitatud esimese vaidlustatud otsuse peale

21 Need väited puudutavad sisuliselt esiteks personalieeskirjade VII lisa artiklite 2 ja 3 rikkumist, teiseks võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist ning kolmandaks õiguskindluse ja hea halduse põhimõtte rikkumist.

a) Esimene väide, et on rikutud personalieeskirjade VII lisa artikleid 2 ja 3

22 Esimeses väites leiab hageja, et komisjon eiras personalieeskirjade VII lisa artikleid 2 ja 3 (edaspidi „asjaomased sätted“), kui ta leidis, et tema tütar lõpetas ülikoolihariduse omandamise 18. juunil 2021, mis on tema viimase eksami kuupäev, ning seega ei ole hagejal vaidlusaluse ajavahemiku eest enam õigust saada asjaomaseid rahalisi õigusi. Hageja sõnul on tema tütre hariduse omandamise lõpetamise kuupäev, millega käesoleval juhul lõpeb asjaomaste rahaliste õiguste maksmine, ülikooli õppeaasta lõppkuupäev, milleks on 13. september 2021, või vähemalt kuupäev, mil tema tütar sai lõputunnistuse ja milleks on 27. august 2021.

23 Teise võimalusena leiab hageja, et hariduse omandamise lõpetamise kuupäev peaks olema kõige varem see hetk, mil laps saab eksamitulemustest teada, milleks käesoleval juhul on 2. juuli 2021, sest sellel hetkel saab ta teada oma ülikooli viimase õppeaasta tulemused ja võib seega alustada töö otsimist.

24 Komisjon vaidleb hageja argumentidele vastu.

25 Esiteks väidab komisjon, et kuna asjaomased sätted annavad õiguse saada rahalisi hüvitisi, tuleb neid tõlgendada kitsalt. Ta lisab, et asjaomased rahalised õigused sõltuvad üld- või kutsekoolis käimise tegelikust jätkumisest ning korrapäraselt õppeasutuse päevases õppes õppimisest. Teiseks tuleneb Euroopa Liidu kohtute praktikast, eelkõige 21. novembri 1991. aasta kohtuotsusest *Costacurta vs. komisjon* (C-145/90 P, EU:C:1991:435) ja 19. septembri 2018. aasta kohtuotsusest *HD vs. parlament* (T-604/16, ei avaldata, EU:T:2018:562), et asjaomaseid rahalisi õigusi tuleb hinnata kuupõhiselt ja need peavad lõppema hetkel, mil ülalpeetav laps ei õpi enam korrapäraselt kõrgkooli päevases õppes. Lisaks võib laps, kes selles õppeasutuses enam ei õpi, töötada, saada sissetulekut ja suuta seega tegelikult oma vajaduste eest hoolitseda. Kolmandaks tuleb komisjon meelde, et tema 16. detsembri 2013. aasta otsuse, millega kehtestatakse õppetoetuse määramise üldised rakendussätted, artiklis 6 tehakse vahet koolivaheajal ühe õppeaasta lõpus ja koolivaheajal, mis järgneb viimasele õppeaastale, mil laps oma hariduse omandamise lõpetab. Neljandaks ei ole hageja tõendanud, et ülikoolidiplomi puudumise korral ei oleks tema tütrele lubatud saada töökoht või ei oleks ta leidnud sobivat töökohta. Viiendaks on

mõiste „hariduse omandamise lõpetamine“ autonoomne ja seda tuleb tõlgendada ühetaoliselt kõikides liikmesriikides, kus töötajate lapsed õpivad. Kuuendaks ei ole kuidagi tõendatud hageja argument Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 52 väidetava rikkumise kohta.

- 26 Lõpuks väidab komisjon seoses teise võimalusena esitatud argumendiga, et arvesse ei saa võtta ka eksamitulemustest teadasaamise kuupäeva, sest pärast viimast eksamit ei osale üliõpilased enam kursustel ning seega ei õpi nad korrapäraselt kõrgkooli päevases õppes.
- 27 Üldkohus märgib, et esimeses väites viitab hageja asjaomaste sätete rikkumisele, kuna komisjon tõlgendas vääralt „hariduse omandamise lõpetamisega“ seotud tingimust, mis toob kaasa asjaomaste rahaliste õiguste lõppemise.
- 28 Eelkõige ei ole pooled ühel meelel selles, millisel kuupäeval see tingimus on täidetud: kas viimase ülikoolieksami sooritamisel, lõpueksamite tulemustest teadasaamisel, lõputunnistuse väljastamisel või ülikooli õppeaasta lõpus. Käesoleval juhul jäävad need neli ajahetke vastavalt 2021. aasta juuni ja septembri vahele.
- 29 Kõigepealt tuleb meenutada asjaomaste rahaliste õiguste – eelkõige ülalpeetava lapse toetuse ja õppetootuse – tekkimise tingimusi ning nende kahe toetuse vahelist seost.
- 30 Ülalpeetava lapse toetusega seoses on personalieeskirjade VII lisa artikkel 2 sõnastatud järgmiselt:

„1. Ametnik, kellel on üks või mitu ülalpeetavat last, saab vastavalt käesoleva artikli lõigetele 2 ja 3 igakuist toetust [...] iga lapse kohta.

[...]

3. Toetust antakse:

- a) automaatselt alla 18aastaste laste puhul;
- b) ametniku põhjendatud taotluse põhjal koos tõendavate dokumentidega 18–26aastaste laste puhul, kes käivad üld- või kutsekoolis.

[...]“.

- 31 Seoses õppetootusega on personalieeskirjade VII lisa artikli 3 esimeses lõigus sätestatud:

„1. Vastavalt üldistes rakendussätetes ettenähtud tingimustele saab ametnik õppetootust, mis võrdub tema tegelikult kantavate koolituskuludega, kuid on käesoleva lisa artikli 2 lõike 2 tähenduses maksimaalselt kuni [...] kuus iga ülalpeetava lapse kohta, kes on vähemalt viieaastane ja õpib korrapäraselt alg- või keskkooli tasulises päevases õppes või kõrgkoolis. [...]

Õigus kõnealust toetust saada algab selle kuu esimesel päeval, mil laps hakkab õppima põhikoolis, ja lõpeb selle kuu lõpus, mil laps lõpetab hariduse omandamise, või selle kuu lõpus, mil laps saab 26-aastaseks, olenevalt sellest, kumb toimub varem. [...]“.

- 32 Nendest sätetest tuleneb, et õppetootus on üksnes ülalpeetava lapse toetuse järelm, kuna esimest ei saa määrata, kui teise saamise tingimused ei ole eelnevalt täidetud. Nimelt täpsustades, et õppetootust makstakse „[nimetatud] lisa artikli 2 lõike 2 tähenduses [...] iga ülalpeetava lapse

kohta, kes on vähemalt viieaastane“, soovis seadusandja seada selle toetuse saamise õiguse sõltuvusse sellest, kas eelnevalt on täidetud ülalpeetava lapse toetuse määramiseks ette nähtud tingimused. Teisisõnu saab õppetoetust maksta vaid siis, kui ametnikul on vähemalt viieaastane ülalpeetav laps, kelle eest ta sellist toetust saab.

- 33 Lisaks sõltub õigus õppetoetusele teise kumulatiivse tingimuse täitmisest, milleks on lapse korrapärane õppeasutuse päevases õppes õppimine.
- 34 Kuna õppetoetust saab – nagu on täpsustatud eespool punktis 32 – määrata üksnes siis, kui ülalpeetava lapse toetuse saamise tingimused on täidetud, tuleneb sellest, et korrapäraselt õppeasutuse päevases õppes õppimise tingimust (edaspidi „õppimise tingimus“) tuleb hinnata hiljem, kui on tõendatud, et laps, kelle eest õppetoetust taotletakse, on ametniku ülalpidamisel.
- 35 Neid kaalutlusi arvesse võttes analüüsib Üldkohus kõigepealt seda, kas vaidlusalusel ajavahemikul olid täidetud ülalpeetava lapse toetuse saamise tingimused ja seejärel seda, kas hageja tütar vastas ka personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõikes 1 sätestatud õppimise tingimusele, et tekiks õigus õppetoetusele.

1) Ülalpeetava lapse toetuse määramise tingimustele vastamine vaidlusalusel ajavahemikul

- 36 Tuleb meenutada, et niisugusel juhul nagu käesolevas asjas, kus laps omandab ülikooliharidust, sõltub õigus saada ülalpeetava lapse toetust kolmele tingimusele vastamisest: ametnik peab oma last tegelikult ülal pidama, laps on 18–26aastane ning laps käib üld- või kutsekoolis (vt selle kohta 17. novembri 2021. aasta kohtuotsus KR vs. komisjon, T-408/20, ei avaldata, EU:T:2021:788, punkt 24).
- 37 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et komisjon ei ole vaielnud vastu esimesele ja teisele tingimusele ega sellele, et hageja tütar oli „üldkooli“ nimekirjas. Seevastu kolmas tingimus, mis puudutab üldkoolis õppimist, ei ole tema arvates täidetud, kuna hageja tütar ei õppinud enam koolis alates 18. juunist 2021, mis on tema viimase eksami kuupäev.
- 38 Sellega seoses olgu märgitud, et „koolis käimine“ koosneb mitmest etapist, milleks on õppeprogrammis ette nähtud kursustel ja nende kursuste kohta käivatel eksamitel osalemine ning pärast neist eksamitest viimase tegemist kõnealust kooli pidava õppeasutuse poolt lõplike tulemuste teatavakstegemine tunnistusega, mis kinnitab kooli lõpetamist. Need etapid on üksteisest lahutatamatud, kuna eksamitel osalemine võimaldab hinnata seda, kas üliõpilane on omandanud oskused ja teadmised, mida on antud kursuste käigus edastatud.
- 39 Kuna üliõpilane saab kooli lõpetamisest teada alles pärast kõigi eksamite sooritamist ja siis, kui õppeasutus on nende eksamite tulemused teatavaks teinud, ei saa alates hetkest, mil lõplikud tulemused on kättesaadavad, üliõpilast enam pidada koolis käivaks personalieeskirjade VII lisa artikli 2 lõike 3 punkti b tähenduses.
- 40 Seega, vastupidi sellele, mida väidab komisjon, ei jää 18–26aastane laps, kes käib üld- või kutsekoolis, ametniku ülalpidamisele mitte kuni hetkeni, mil ta sooritab oma viimase eksami, vaid hetkeni, mil õppeasutus teeb teatavaks lõplikud tulemused.
- 41 See tõlgendus on kooskõlas ka kohtupraktikaga, mis tuleneb 17. aprilli 2002. aasta kohtuotsusest Sada vs. komisjon (T-325/00, EU:T:2002:101, punkt 37), mille kohaselt tuleb liidu õiguse sätteid, mis annavad õiguse saada rahalisi hüvitisi, tõlgendada kitsalt, ning kohtupraktikaga, mis tuleneb

21. novembri 1991. aasta kohtuotsusest *Costacurta vs. komisjon* (C-145/90 P, EU:C:1991:435, punkt 6) ja 19. septembri 2018. aasta kohtuotsus *HD vs. parlament* (T-604/16, ei avaldata, EU:T:2018:562, punkt 133), mille kohaselt tuleb küsimust, kas asjaomaste rahaliste õiguste määramise tingimused on täidetud, nende õiguste igakuise laadi tõttu hinnata kuupõhiselt.
- 42 Kuna ülalpeetava lapse toetus on igakuine toetus ning 18–26aastase lapse puhul makstakse seda „põhjendatud taotluse“ põhjal, peab ametnik administratsiooni teavitama oma lapse hariduse omandamise lõpetamisest, teatades viivitamata kuupäeva, mil õppeasutus tegi lõplikud tulemused teatavaks, võimaldamaks administratsioonil toetuse maksmine kohe lõpetada.
- 43 Käesoleval juhul nähtub nii hagiavalduse lisast A.9, mis sisaldab selle ülikooli, mille nimekirjas hageja tütar oli, välja antud 27. augusti 2021. aasta kuupäevaga lõputunnistust, kui ka sama ülikooli õigustalituse e-kirjast, mille hageja esitas 7. detsembri 2023. aasta menetlust korraldava meetme raames, et ülikool tegi lõplikud tulemused teatavaks 2. juulil 2021, mil hageja tütar võis pealegi juba alla laadida lõputunnistuse. Järelikult, arvestades eespool punktides 38–40 esitatud kaalutlusi, tuleb asuda seisukohale, et alates kuust, mis järgneb kuupäevale, mil õppeasutus tegi lõplikud tulemused teatavaks, st 2021. aasta augustist, ei saanud hageja tüdruku enam pidada tema ülalpidamisel olevaks ja hageja ei olnud enam ülalpeetava lapse toetuse saamiseks kõlblik.
- 44 Eeltoodust tuleneb, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta keeldus hagejale 2021. aasta juuli eest ülalpeetava lapse toetust maksmast. Seevastu keeldus ta põhjendatult hagejale selle toetuse andmisest 2021. aasta augusti ja septembri eest.
- 45 Sellist keeldumist ei saa kahtluse alla seada muude argumentidega, mille hageja on esitanud selleks, et tõendada, et tal oli õigus saada ülalpeetava lapse toetust nii 2021. aasta augusti kui ka septembri eest. Esiteks, mis puudutab hageja väidet, et ülikooli, kus tema tütar käis, ja Belgia ametiasutuste sõnul jäi hageja tütar üliõpilaseks kuni 2021. aasta septembri lõpuni, siis tuleb sarnaselt komisjoniga asuda seisukohale, et asjaomaseid sätteid tuleb tõlgendada autonoomselt. Nagu on märgitud eespool punktides 38–40, tuleb personalieeskirjade VII lisa artikli 2 lõike 3 punkti b tõlgendada nii, et alates hetkest, mil õppeasutus on teinud lõplikud tulemused teatavaks, ei saa last enam pidada selle sätte tähenduses „koolis“ käivaks. Seega on täiesti võimalik, et laps lõpetab oma hariduse omandamise enne ülikooli õppeaasta lõppu, kuigi ülikooli või ülikooli asukohariigi õigusaktide kohaselt võib laps jääda veel üliõpilaseks kuni selle aasta lõpuni.
- 46 Teiseks ei ole põhjendatud väide, et teatavatel kutsealadel tegutsemiseks on vaja ülikoolidiplomit, ning see on eelkõige vastuolus väidetega, mis on käesoleva hagi ese. Nimelt tuleb märkida, et kuigi diplom anti tema tütrele välja 8. oktoobril 2021 (vt hagiavalduse punkt 12), ei väida hageja, et tal oleks olnud õigus asjaomastele rahalistele õigustele ka 2021. aasta oktoobri eest. Lisaks kinnitab hageja hagiavalduse punktis 93, et tema tütar leidis töökoha alates 1. oktoobrist 2021 ehk nädal enne diplomi väljaandmist.
- 47 Kolmandaks, mis puudutab hageja repliigis esitatud väidet, et asjaomastele sätetele antud komisjoni tõlgendus on vastuolus põhiõiguste harta artikliga 52 ja võrdse kohtlemise põhimõttega, siis tuleb märkida, et ühelt poolt ei ole seda kuidagi põhjendatud ega argumenteeritud ning teiselt poolt esitati sarnane argument ka teise väite raames, mis puudutab võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist, mida analüüsitakse edaspidi.

2) Personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõikes 1 ette nähtud õppimise tingimusele vastamine vaidlusalusel ajavahemikul

- 48 Kõigepealt tuleb märkida, et kuna hagejal ei ole õigust ülalpeetava lapse toetusele 2021. aasta augusti ja septembri eest (vt eespool punkt 44), ei saa ta ka nõuda nende kuude eest õppetootust, nagu nähtub eespool punktist 32.
- 49 Järelikult ei rikkunud komisjon õigusnormi, kui ta keeldus hagejale 2021. aasta augusti ja septembri eest ka õppetootust maksmast.
- 50 Ülejäänud osas tuleb analüüsida, nagu on märgitud eespool punktis 35, kas õppimise tingimus oli 2021. aasta juulis täidetud.
- 51 Komisjon leiab sisuliselt, et see tingimus ei ole enam täidetud, kui laps sooritab viimase eksami, kuna alates sellest hetkest on tal võimalik leida tööd ja hoolitseda oma vajaduste eest. See tõlgendus lähtub eeldusest – nagu see kehtib ka ülalpeetava lapse toetuse puhul –, et laps lõpetab oma hariduse omandamise pärast viimase eksami sooritamist.
- 52 Selline eeldus on siiski ekslik.
- 53 Nagu on märgitud eespool punktides 38–40 ülalpeetava lapse toetuse määramise tingimuste analüüsi raames, tähistab hariduse omandamise lõpetamist see kuupäev, mil õppeasutus tegi lõplikud tulemused teatavaks.
- 54 Seega tuleb eespool punktides 38–44 seoses ülalpeetava lapse toetusega esitatud kaalutlused üle kanda analüüsile personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõikes 1 õppetootuse määramiseks ette nähtud õppimise tingimuse kohta.
- 55 Sellest tuleneb, et alates hetkest, mil õppeasutus on lõplikud tulemused teatavaks teinud, ei saa ametniku last enam pidada korrapäraselt õppeasutuse päevases õppes õppivaks personalieeskirjade VII lisa artikli 3 lõike 1 tähenduses.
- 56 Kuna aga lõplikud tulemused tehti käesoleval juhul teatavaks 2. juulil 2021, mil hageja tütar võis pealegi juba alla laadida lõputunnistuse, siis tuleb tõdeda, et kuni selle kuupäevani õppis hageja tütar korrapäraselt selle õppeasutuse päevases õppes, milles ta õpinguid läbis, mistõttu oli hagejal 2021. aasta juuli eest õigus õppetootusele.
- 57 Seetõttu tuleb järeldada, et komisjon rikkus õigusnormi, kui ta keeldus hagejale 2021. aasta juuli eest õppetootust maksmast.
- 58 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimene vaidlustatud otsus tühistada osas, milles sellega jäetakse hagejale andmata asjaomased rahalised õigused 2021. aasta juuli eest.
- 59 Nüüd tuleb kindlaks teha, kas teised väited, mis on esitatud esimese vaidlustatud otsuse peale, võivad viia sama otsuse tühistamiseni ka osas, milles sellega keeldutakse hagejale asjaomaste rahaliste õiguste andmisest 2021. aasta augusti ja septembri eest.

b) Teine väide, et on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet

- 60 Hageja väidab sisuliselt, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna teda diskrimineeritakse võrreldes ametnikuga, kelle laps lõpetab hariduse omandamise teise eksamisessiooni lõpus.
- 61 Komisjon vaidleb hageja argumentidele vastu.
- 62 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nõuab võrdse kohtlemise põhimõte, et sarnaseid olukordi ei käsitletaks erinevalt ja erinevaid olukordi ei käsitletaks ühtemoodi, välja arvatud juhul, kui selline kohtlemine on objektiivselt põhjendatud. Konkreetselt nõuet, et olukorrad peavad olema sarnased selleks, et saaks otsustada võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise üle, tuleb hinnata selliselt, et võetakse arvesse kõik asjaolud, mis neid olukordi iseloomustavad (vt selle kohta 8. märtsi 2022. aasta kohtuotsus *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (vahetu õigusmõju), C-205/20, EU:C:2022:168, punktid 54 ja 55 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Tuleb aga tõdeda, et sellise üliõpilase olukord, kes sooritab edukalt oma eksamid esimesel eksamisessioonil, erineb selle üliõpilase olukorrast, kes peab osalema teisel eksamisessioonil, kus on võimalus uuesti läbi kukkuda ja seega on võimalik, et ta ei lõpeta samal ülikooli õppeaastal oma hariduse omandamist. Nimelt võib esimesel juhul asuda seisukohale, et üliõpilane on kooli lõpetanud, samas kui teisel juhul jätkab üliõpilane koolis õppimist ja peab oma hariduse omandamise lõpetamiseks sooritama uued eksamid.
- 64 Järelikult ei saa hageja, kelle tütar sai tutvuda lõplike tulemustega alates 2. juulist 2021 (vt eespool punkt 43), õiguspäraselt samastada oma olukorda selle ametniku olukorraga, kelle laps peab veel pärast 2. juulit 2021 läbima teise eksamisessiooni.
- 65 Seega tuleb teine väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

c) Kolmas väide, et rikutud on õiguskindluse ja hea halduse põhimõtet

- 66 Mis puudutab väidetavat õiguskindluse põhimõtte rikkumist, siis väidab hageja, et asjaomastele sätetele antud komisjoni tõlgendus tekitab õiguslikku ebakindlust, sest see toob automaatselt kaasa asjaomaste rahaliste õiguste tagasiulatava tagasinõudmise. Nimelt ei saanud ametnik oma lapse viimase eksami sooritamise ajal teada, kas laps sooritab eksami esimesel eksamisessioonil või mitte, kuna tulemused edastatakse alles hiljem.
- 67 Hea halduse põhimõtte väidetava rikkumise kohta väidab hageja, et tema juhtumit käsitleti segasel viisil, kuna komisjon võttis esimeses vaidlustatud otsuses samasuguse seisukoha, kui oli 24. septembri 2021. aasta otsuses, mis siiski tühistati. Sellega seoses täpsustab hageja, et komisjon ei saa tugineda asjaolule, et kuna esimese kaebuse rahuldamise otsus ei kahjustanud tema huve, ei olnud komisjon kohustatud seda põhjendama. See segadus sundis hagejat esitama teise kaebuse, millel on esimesega sama ese.
- 68 Komisjon vaidleb neile argumentidele vastu.
- 69 Esiteks, etteheite kohta, et on rikutud õiguskindluse põhimõtet, tuleb märkida, et see puudutab olukorda, kus ametnikult, kes teatab oma lapse hariduse omandamise lõpetamisest ajal, mil ta saab teada oma lapse tulemustest, võidakse personalieeskirjade artikli 85 alusel tagasiulatuvalt nõuda tagasi alusetult saadud summad, nagu see oleks olnud juhul, kui hageja oleks teinud

avalduse, et hariduse omandamise lõpetamise kuupäev on 2. juuli 2021. Ent kuna õiguskindluse põhimõtte rikkumine – eeldusel, et see on põhjendatud – toob käesoleval juhul kaasa vaidlustatud otsuse tühistamise üksnes 2021. aasta juuli, mitte 2021. aasta augusti ja septembri suhtes (vt eespool punkt 59), tuleb käesolev etteheide edutuse tõttu tagasi lükata (vt selle kohta 1. juuni 2022. aasta kohtuotsus Cristescu vs. komisjon, T-754/20, ei avaldata, EU:T:2022:316, punkt 171).

- 70 Teiseks, mis puudutab hea halduse põhimõtte rikkumist käsitlevat etteheidet, siis tuleb kõigepealt märkida, et osas, milles hageja väidab, et otsust, millega rahuldati esimene kaebus, ei ole põhjendatud, ja tema juhtumi väidetavat valesti analüüsimist, mis sundis hagejat kasutama esimese kaebuse koostamiseks advokaati, on need argumendid samuti edutud osas, milles need puudutavad 24. septembri 2021. aasta otsuse õiguspärasust, mis ei ole siiski käesoleva hagi ese.
- 71 Seejärel tuleb märkida, et asjaolu, et administratsioon otsustab pärast õiguse olla ära kuulatud rikkumise tõttu tühistamist kasutada sisuliselt identset lahendust, ei ole vastuolus hea halduse põhimõttega, kuna selline rikkumine eeldab üksnes seda, et haldusmenetlus jätkub alates etapist, mida õigusvastasus puudutab, mitte tingimata seda, et selle menetluse tulemus oleks teistsugune.
- 72 Lõpetuseks ja igal juhul, nagu komisjon õigesti väidab, ei ole hageja tõendanud, et hea halduse põhimõtte väidetav rikkumine oleks mõjutanud esimese vaidlustatud otsuse põhjendatust, mis tooks kaasa selle tühistamise.
- 73 Käesolev väide tuleb seega põhjendamatus tõttu tagasi lükata.
- 74 Eeltoodut arvestades tuleb esimene vaidlustatud otsus tühistada osas, milles sellega jäetakse hagejale andmata asjaomased rahalised õigused 2021. aasta juuli eest.

2. Väited, mis on esitatud teise vaidlustatud otsuse peale

- 75 Need väited puudutavad sisuliselt esiteks seda, et on rikutud hageja õigust saada asjaomaseid rahalisi õigusi, ja teiseks personalieeskirjade artikli 85 rikkumist.

a) Esimene väide, et on rikutud hageja õigust saada asjaomaseid rahalisi õigusi

- 76 Hageja väidab, et kuna teine vaidlustatud otsus põhineb esimesel vaidlustatud otsusel, mis on õigusvastane põhjustel, mis on esitatud esimese vaidlustatud otsuse peale suunatud kolme esimese väite raames, tuleb tühistada ka teine otsus.
- 77 Komisjon väidab vastu, et kuna esimene vaidlustatud otsus on õiguspärane, ei tule teist vaidlustatud otsust tühistada.
- 78 Kuna Üldkohus tuvastas eespool punktis 74, et esimene vaidlustatud otsus tuleb tühistada osas, milles sellega keeldutakse hagejale asjaomaste rahaliste õiguste andmisest 2021. aasta juuli eest, kehtib sama ka teise vaidlustatud otsuse kohta. Nimelt, kuna seda kuumakset ei ole – nagu nähtub esimese vaidlustatud otsuse peale esitatud esimese väite analüüsist – „alusetult saadud“ personalieeskirjade artikli 85 tähenduses, järeldub sellest, et teine vaidlustatud otsus tuleb tühistada osas, milles see puudutab asjaomaseid rahalisi õigusi 2021. aasta juuli eest.

79 Nüüd tuleb kindlaks teha, kas teine väide, mis on esitatud teise vaidlustatud otsuse peale, võib viia sama otsuse tühistamiseni ka osas, milles selles käsitletakse asjaomaseid rahalisi õigusi 2021. aasta augusti ja septembri eest.

b) Teine väide, et on rikutud personalieeskirjade artiklit 85

80 Hageja väidab, et ta oli kindlalt veendunud, et tal on õigus saada asjaomaseid rahalisi õigusi kuni 2021. aasta septembrini eelkõige seetõttu, et esiteks ei ole olemas sätet ega kohtupraktikat, mis kinnitaks PMO praktikat, ning teiseks seetõttu, et administratsioon maksis talle 24. septembri 2021. aasta otsuse „tühistamiseks“ 3500 eurot. Lisaks ei ole komisjon tõendanud ei seda, et hageja oli tegelikult teadlik, et asjaomaste rahaliste õiguste maksmisel puudus seaduslik alus, ega ka seda, et see enammaksmine oli nii ilmne, et hageja ei saanud seda mitte teada.

81 Komisjon vaidleb hageja argumentidele vastu.

82 Personalieeskirjade artiklis 85 on sätestatud, et „enammaksstud summa nõutakse sisse, kui saaja oli teadlik, et maksmisel puudus seaduslik alus või kui enammaksmine oli nii ilmne, et ta ei saanud seda mitte teada“. Sellest sõnastusest selgub, et selleks, et põhjendamatult makstud summa võidaks sisse nõuda, tuleb tõendada, et toetuse saaja oli tegelikult teadlik sellest, et maksmisel puudus seaduslik alus, või et enammaksmine oli nii ilmne, et toetuse saaja ei saanud seda mitte teada (vt 14. juuni 2018. aasta kohtuotsus Spagnoli jt vs. komisjon, T-568/16 ja T-599/16, EU:T:2018:347, punkt 145 ja seal viidatud kohtupraktika).

83 Käesoleval juhul tuleb märkida, et nagu nähtub teise kaebuse rahuldamata jätmise otsusest ja nagu komisjon kohtuistungil täpsustas, soovis ametisse nimetav asutus teises vaidlustatud otsuses tugineda personalieeskirjade artiklis 85 ette nähtud teisele hüpoteesile.

84 Seega piirdub Üldkohus oma analüüsis selle kontrollimisega, kas komisjon võis asuda seisukohale, et enammaksmine oli nii ilmne, et hageja ei saanud seda mitte teada.

85 Väljend „nii ilmne“, mis iseloomustab maksmise seadusliku aluse puudumist personalieeskirjade artikli 85 tähenduses, ei tähenda seda, et alusetult saadud maksete saaja on vabastatud igasugusest järelemõtlemisest ja kontrollimisest. Vastupidi, summa tuleb tagasi maksta, kui viga ei saanud märkamatuks jääda tavapäraselt hoolsale ametnikule, kelle puhul eeldatakse, et ta tunneb oma töötasu reguleerivaid norme (vt 18. juuni 2019. aasta kohtuotsus Quadri du Cardano vs. komisjon, T-828/17, ei avaldata, EU:T:2019:422, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

86 Lisaks ei ole vajalik, et asjaomane ametnik oleks oma hoolsuskohustust täites võimeline hindama administratsiooni tehtud vea täpset ulatust. Asjaolu, et tal on kahtlusi kõnealuste maksete põhjendatuses, on sellega seoses piisav, et ta oleks kohustatud võtma ühendust administratsiooniga, et see viiks läbi vajaliku kontrolli (vt 18. juuni 2019. aasta kohtuotsus Quadri du Cardano vs. komisjon, T-828/17, ei avaldata, EU:T:2019:422, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

87 Käesoleval juhul tuleb märkida, et nagu nähtub eespool punktist 43, tegi õppeasutus hageja tütre koolis käimise lõplikud tulemused teatavaks 2. juulil 2021, mil tal oli võimalik pealegi juba alla laadida lõputunnistus. Lisaks ei nähtu Üldkohtu käsutuses olevast toimikust, et hageja tütar oleks pärast 2. juulit 2021 käinud kõnealuses koolis või mingis muus koolis, mis oleks võinud põhjendada kõlblikkust saada asjaomaseid rahalisi õigusi alates 2021. aasta augustist.

- 88 Neid asjaolusid arvestades oleks hagejal võinud tekkida kahtlus, et ta ei olnud alates 2021. aasta augustist enam kõlblik asjaomaste rahaliste õiguste saamiseks.
- 89 Seega, kuna oli ilmne, et sellel maksmisel puudub seaduslik alus, ei saanud hageja seda mitte teada.
- 90 Eeltoodut arvestades tuleb käesolev väide tagasi lükata ja teine vaidlustatud otsus tühistada ainult osas, milles see puudutab asjaomaseid rahalisi õigusi 2021. aasta juuli eest.

B. Kahju hüvitamise nõue

- 91 Hageja väidab sisuliselt, et talle on tekitatud varaline kahju summas 2441,84 eurot, mis vastab tema esimese kaebuse koostamisega seotud advokaaditasule, sest komisjon rikkus hea halduse, õiguskindluse ja „ootuspärasuse“ põhimõtet, kuna vaidlustatud otsused olid identsed nendega, mis tühistati esimese kaebuse rahuldamise otsusega.
- 92 Komisjon vaidleb hageja argumentidele vastu.
- 93 Tuleb meenutada, et kohtueelses menetluses kantud advokaaditasu, välja arvatud erandlikel asjaoludel, ei saa kujutada endast hüvitatavat varalist kahju, kuna advokaadi kasutamine ei ole kohtueelses menetluses personalieeskirjade sätetega ette nähtud ja selle eest vastutab üksnes asjaomane ametnik. Miski käesoleva kohtuasja toimikus ei võimalda aga tuvastada selliste erandlike asjaolude esinemist (vt selle kohta 23. veebruari 2022. aasta kohtuotsus OA vs. EMSK, T-671/20, ei avaldata, EU:T:2022:82, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 94 Lisaks, nagu on märgitud eespool punktis 71, ei ole asjaolu, et administratsioon otsustab pärast õiguse olla ära kuulatud rikkumise tõttu tühistamist kasutada sisuliselt identset lahendust, vastuolus hea halduse põhimõttega ega ka õiguskindluse põhimõttega ja „ootuspärasuse põhimõttega“, mille kohta hageja ei ole esitanud ühtegi argumenti, ning see ei saa seega kujutada endast rikkumist, mis võiks kaasa tuua liidu lepinguvälise vastutuse.
- 95 Järelikult tuleb hageja nõue hüvitada väidetav varaline kahju põhjendamatus tõttu rahuldamata jätta.
- 96 Eeltoodut arvestades tuleb vaidlustatud otsused tühistada osas, milles need käsitlevad asjaomaseid rahalisi õigusi 2021. aasta juuli eest, ning jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.

IV. Kohtukulud

- 97 Vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 98 Kuna komisjon on kohtuvaidluse põhiosas kaotanud, tuleb kohtukulud vastavalt hageja nõuetele välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (viies koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

- 1. Tühistada Euroopa Komisjoni individuaalsete maksete haldamise ja maksmise ameti (PMO) 11. mai 2022. aasta otsused, millega lõppes alates 1. juulist 2021 VA õigus saada ülalpeetava lapse toetust ja õppetoetust ning õigus ülalpeetava lapse toetusega seotud maksuvähendusele, ning 13. juuni 2022. aasta otsus, millega teatati nende rahaliste õiguste tagasinõudmisest Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade artikli 85 alusel, selles osas, milles need puudutavad neid õigusi 2021. aasta juuli eest.**
- 2. Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**
- 3. Jätta komisjoni kohtukulud tema enda kanda ning mõista temalt välja VA kohtukulud.**

Papasavvas

Svenningsen

Laitenberger

Martín y Pérez de Nanclares

Stancu

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 5. juunil 2024 Luxembourgis.

Allkirjad